

Diverse activiteiten van Cileke Angenent

- Zomerworkshop van dinsdag 8 tot vrijdag 11 augustus 2017 te Reek (N.Br.)
 - Workshop Zingen en Antroposofie door Thomas Adam & Cileke Angenent op 7 oktober in Nijmegen
 - Concert 'Stil ogenblik' door Cileke Angenent (zang) en Wolter Willemsen (piano) op 1 oktober te Grave
 - Startersgroep kennismaking zangscholingsweg te Reek (N-B), drie keer op vrijdagmiddag in november
 - Gevorderde groep zangscholingsweg, twee zaterdagen vanaf oktober, in Bronlaak te Oploo
 - Ensemble voor zangers op zondagmiddag, eens in de vijf weken in Ubbergen bij Nijmegen, vanaf het najaar
 - Concertmogelijkheid 'Zang door de eeuwen heen': illustratie van de verschillende stijlen door de geschiedenis, met de vraag naar 'hoe te zingen in de toekomst', door Cileke Angenent (zang) en Mark van Platen (piano en/of orgel)
- Zie ook www.cilekeangenent.nl

vier door de zang gevormde ethersoorten als etherrijkdom de beste bescherming tegen de krachten van de ondernatuur, die ons teveel fysiek maken.

Al deze feiten over zingen zijn weinig tot het bewustzijn van de mens in deze tijd doorgedrongen. Gelukkig wordt er over heel de wereld hard gewerkt om deze zangimpuls verder te brengen. Er ontstaan netwerken van initiatieven. Ik hoop dat dit artikel daartoe bij zal dragen.

Mijn persoonlijke weg

Als kind zong ik veel en dat waren de gelukkigste momenten van mijn jeugd. Na mijn studie muziektherapie en een korte opleiding Jazz (conservatorium) ging mijn stem achteruit. Ik had een warme maar hese stem. 25 jaar geleden las ik het boek van mevrouw Werbeck en dat veranderde mijn leven. Ik bezocht docenten in Duitsland, onder wie Jürgen Schriefer, Thomas Adam en Christa Waltjen, en in Nederland Nellie van der Spek en Aafje Heynis. Dankzij hen werkte ik er intensief aan. Na hard studeren en een flinke loutering begon er weer licht in mijn stem en leven te komen!

Licht en warmte in evenwicht

De specifieke klankvoeringsoefeningen hebben mij goed geholpen. Daarbij is het inwendig vóór-horen van de toon heel belangrijk geweest. Ik leerde anders met mijn wil omgaan: niet ik produceer de toon, maar de stembanden worden al een fractie voordat ik wat doe (met lucht bijvoorbeeld) in trilling gebracht. Eerst kwam er geen geluid, dat was een akelige gewaarwording, maar dat moest ik uithouden en ik kon alleen maar vertrouwen dat het wel zou komen, zoals na de winter de lente weer komt. Uit het onhoorbare kwam de stem tevoorschijn, als nieuw, met meer licht. Ook de medeklinkeroefeningen hebben mij zeer geholpen; het wolle, vage veranderde in helderheid en duidelijkheid. Dit alles werkte

door in mijn persoonlijkheid, ik voelde me meer mens worden.

Mijn grote verlangen om weer te kunnen zingen zoals ik als kind deed, werd vervuld. Ik geef les aan mensen individueel en in groepen en treed op. Ik heb in opera en oratoria solo's gezongen en ik geef recitals met onder andere het *OriOntriO* (Wolter Willemsen, piano, en Ephraïm van IJzerloo, cello). Op dit moment bereid ik een concert voor waarin het stemgebruik door alle stijlen heen wordt uitgelegd en dat zal ik laten horen. Daar zit een boodschap over de toekomst van het zingen in. Nog steeds ben ik heel dankbaar dat deze weg in mijn leven gekomen is, een weg die nooit eindigt.

Het boek en de praktijk

Een weg als deze kun je niet alleen uit een boek halen. In mijn lespraktijk heb ik waargenomen dat je het beschrevene alleen in zijn volheid kunt begrijpen en doceren door de weg zelf te gaan. Het gaat erom hoe leraar en leerling oefeningen gestalte geven. Goud is het als de fenomenen door de leerling worden waargenomen. Hoe en wanneer dat gebeurt is voor ieder mens heel anders, vaak weet je als leraar heel goed wat een volgende stap zou kunnen brengen. Als je echter wacht en echt samen op weg gaat met je leerling en vooral samen luistert, is het moment van een grote stap vooruit vaak anders dan je had gedacht. Als leraar dien je dat goed te volgen.

Een zangscholingsweg kan alleen plaatsvinden als je én individueel langdurig samen werkt met een leraar én in groepen ervaring opdoet. In een groep vinden we dat de klank zich tussen ons in bevindt. Deze ruimte die we als mens delen, maken we in het zingen hoorbaar. Jouw ruimte en mijn ruimte vermengen zich als we samen op deze manier zingen of als een zanger op deze manier zingt en publiek actief luistert.

Mijn cd Stil Ogenblik

Onlangs maakte ik op verzoek een professionele cd-opname. Daarbij heb ik ervaren dat de invloed van de tot perfectie gemanipuleerde cd op de uitvoerend musicus tegenover zijn publiek heel groot is. Bij beeldende kunst bekijken we het eindresultaat, bij uitvoerende kunsten zien/horen we iets in de tijd (het nu). Als we muziek herhaalbaar maken, vraagt dat om perfectie die het leven er uithaalt. Gevolg kan zijn dat het publiek deze perfectie ook op het podium gaat verwachten. De musicus gaat topsport leveren in plaats van muziek. Ik zou graag deze twee partijen juist dichter bij elkaar willen brengen. Gelukkig vond ik een studio die de opgenomen muziek niet manipuleert. ||

- 1 Valborg Werbeck-Svärdström, *Die Schule der Stimmenthüllung*. Verlag am Goetheanum, 2010
- 2 Volgens: *Zur Biografie der Autorin* door J. Schriefer in het boek^[1]
- 3 Foneem is een verzamelnaam voor klinkers en medeklinkers (in het Duits: *laut*)
- 4 *Die Schule der Stimmenthüllung*, vertaald als *Zin in zingen*, Cantare, 2013 (2e druk)
- 5 R. Steiner, *Aus der Akasha Chronik*, Rudolf Steiner Verlag 1986
- 6 GA 175, 28 december 1914, vert. 'Techniek en kunst' in *Kunst en cultuurvernieuwing*.
- 7 R. Steiner, *Spiritualiteit en pathologie. Cursus voor artsen en priesters*. Zevende voordracht 14-9-1924
- 8 Ernst Marti, *Die vier äther*, blz. 79